

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — "
" četrt " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — "
" četrt " 2 " 60 "

Vredništvo in opravišstvo je v koroški ulici hiš. št. 220.

SLOVENSKI NAROD.

Oznani

Za navadno tristopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat
5 " " " 2krat
4 " " " 3krat
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

Vabilo na naročbo.

Koncem tega meseca poteče prvo poletje našega lista in večini naših bralcev naročilo. Vabimo tedaj vse p. n. naročnike, kateri hoté prejemati naš list tudi v prihodnje, naj svoja naročila brž ko brž ponove, da moremo določiti potrebno število iztisov in da se razpošiljanje nikakor ne pretrga.

Program našemu listu ostane nepremenjen, držali se ga bomo zvesto in neustrašeno ter negledé na žrtve skrbeli, da bode list v vsacem oziru ustrezal tirjatvam, kakoršne slovenski narod dandenes staviti more do političnega časopisa.

Naš list velja v Mariboru brez pošiljanja na dom:

za vse leto 8 gld. — kr.
" pol leta 4 " — "
" četrt " 2 " 20 "

S pošiljanjem na dom ali po pošti:

za vse leto 10 gld. — kr.
" pol leta 5 " — "
" četrt " 2 " 60 "

Naročnina se naj blagovoljno pošila po poštinih nakaznicah in vsigdar napiše natančna adresa, kjer treba tudi zadnja pošta, dolžni naročniki so lepo prošeni, da svojo zaostalo naročnino nemudoma dopošlejo.

V Mariboru, 3. julija 1871.

„Slov. Narod.“

O razmerah in politiki v Srbiji.

I.

Pred nekoliko časom smo v tem listu bili spregovorili o Srbiji, namreč tedaj, ko je novinarstvo, vnanje in jugoslavensko, mnogo govorilo o tem, da je Srbija že pripravljena in pri volji Bosno in Hercegovino osloboditi in anektirati. Naš izrek, da je napredek in politična krepost naših bratov Srbov tudi naša korist, ter v omenjenem našem članku izražene slovenske simpatije do srbskega naroda, bile so v jugu dobro sprejete, posebnost od neodvisnega belgradskega časnika „Srbiadija“, ki je naš članek v obširnem posnetku prinesel, na konci samo obžalovaje, da se naše izkrene želje ne bodo brž izpolnile, ker je srbska vlada med tem bila oporekla v svojem listu „Jedinstvo“, kar je drug njen list („Vidovdan“) nekaj časa prej poročal.

V pretečenih dneh se je zopet mnogo o Srbiji in srbski vladavini pisalo. Posebno pozornost je vzbudil po večjem in malem nemškem in magjarskem novinarstvu članek dunajskega lista („Vaterl.“), ki pripoveduje o necem atentatu na mladega srbskega kneza Milana ter o namerah regenta Blaznavca, ki baje hoče Milana odpraviti ter ruskega princa, ali celo samega sebe na srbski prestol posaditi.

Ti napadi na srbsko regentstvo, izvirajoči celo od Slavenom prijateljske strani, niso novi niti posamezni, a zdi se nam po vseh prikaznih, da ima „Zuk.“ prav, ako jih kot neopravičene

in pretirane dementira. Kolikor smo mogli srbske razmere iz pozornega čitanja srbskih novin, opozicijskih in knježevinstvu prijaznih, kakor tudi iz osebnega občeja s srbskimi rodoljubi izven ter iz Srbije same razbrati, je srbska politika poslednja leta pač komplicirana in sem ter tam iz slovanskega instroga moralnega stališča morda neodobravljiva — a nikakor ni izdajalska niti protijugoslavenska, dasiravno se je pred enim ali dvema letoma taka zdela.

Ko je bil knez Mihajlo v Topčideru zavrtno ubit, in to baš v onem času, ko so v sosednji Avstriji Magjari na krmilo prišli, bali so se odlični Srbi v svoji knježevini anarhije. Zato je Blaznavac hitro srbsko vojsko pridobil in naredil, da se je neka „legitimnost“ v prestolskem nasledstvu dosegla s tem, da je prestol ostal v familiji Obrenovičev. Izbor kneza res ni bil sosebno svoboden, ker Blaznavac je narodni skupščini mladoletnega „dijaka“ Milana na pol urinil.

Znano je, da si Magjari domišljajo neko pravo imeti na dele Srbije in na Bosno, da je pri kronanji ogerskega kralja vihrala tudi bosniška zastava in v ogerski kroni tudi bosniški grb. In v prvi pijanosti svoje velikosti so Magjari res mislili, da bodo svoj „Magjarszag“ v Jugoslavijo raztegnili. Videti je zdaj, da so se v Belgradu tačas tega bali, da so res verovali v moč Ogerskega, sosebno potem, ko je pod Rauchom tudi Hrvatska padla. Tako so torej mislili, da je treba lisici nasproti lisjak biti, diplomaciji nasproti z diplomacijo ponašati se. Tako se da razlagati, zakaj se je v Belgradu kazala naenkrat velika prijaznost proti Magjarom, da so srbski vladni listi naenkrat dualizem priznavali, lojalnost proti Ogerski zagotavljali, preskrbno ogibali se hrvatsko opozicijo podpirati, Rusiji nasproti hladni bili, Črno goro ignorirali.

To gotovo vse ni bilo možko niti iskreno. In srbski listi, kakor „Zastava“, „Pančevac“, novosadski „Narod“ in njim verujoč tudi hrvatski „Novi Pozor“ na Dunaji — so se proti temu postopanju burno vzdignili in kakor to ostrost in naravna strastvenost publicističnega in političnega boja sama nanese, pripisovali so srbski vladi najegoističnejše namere, izdajalstvo naroda, itd. Srbski opozicijski listi še dan denes to trdijo, hrvatski so zdaj drugega mnenja. Tako na pr. prinaša tik srbske meje izhajajoči „Pančevac“ članke, ki neusmiljeno in strastno šibajo regenta Blaznavca, „tega srbskega Prima“, ter obsojujejo srbsko „krajcarsko politiko.“ Isto tako se „Zastava“ in „Narod“ mnogokrat oddahneta na srbski vladi, ktera pa od svoje strani nič dolžna ne ostane temu v svojem „Srbskem Narodu“, „Vidovdanu“ in „Jedinstvu“ več nego prezirno govori o Miletiču, Subotiču, in drugih Novosadljanih.

Ko je srbska vlada doma utrdila se, ob enem pa sprevidela, da Magjari nikakor niso tako nevarni za Srbijo in jugoslavensko, padla je tudi njena diplomatska maska magjarskega prijateljstva, in posebno kar je Rauch strmoglavljen, oglasila se je srbska vlada zopet pošteno za Hrvate in avstrijske Jugoslaven ter proti Magjarom. Vladni list „Jedinstvo“ je pred in po volitvah na Hrvatskem prinesel zavsem poštene in iskrene članke, ki so na Hrvatskem bili dobro sprejeti in morda niso brez upliva bili pri volitvah. Prijateljstvo z neprijatelji Slavenstva se ne more sedaj srbski vladi več očitati in ako to nekteri opozicijski listi še zmerom delajo, se nam zdi, da ni to brez osebnih uzrokov, ali pa da sicer pošteno mislijo, pa so se nekako zagrizli in ugre-nili v protivljenji.

Drugo, kar srbski opozicijski listi vladi strašno zameravajo, je to, da je „pravi čas“ po Sedanu zamudila in s svojo zdaj popolnoma pripravljeno vojsko ne udarila na Turke, da bi Bosno, Hercegovino, Bulgarijo in staro Srbijo osvobodila. A da se v tako važnem, tako za ves slavenski jug, da, za vse Slavenstvo odločivnem dejanji Srbija ne sme pre-nagliti, to je vsakemu mirnomislečemu jasno. Torej tudi v tem je obsodba srbske opozicije morda prehuda, in ker iz te opozicije prihajajo dopisi v nemške liste, zato so vesti kakor smo jih od početka spominjali — pretirane, in zato ne moremo verovati na izdajstvo srbske vlade, niti na gol osobni egoizem njen.

„Hudič torej ni nikakor tako črn, kakor se mala“, in tudi ne bi bil, ko bi zares misel obstojala mladega kneza nagovoriti ali „ostrasiti“, da se zahvali ter potem ruskega princa na prestol posaditi — cesar pa vsega ne verjemo še. To je pa gotovo, da kar je strah za Magjare in za Nemce, — ni za nas; in kar onim v žakelj ne gre, ki še zmerom sanjajo, da more Avstrija v izhodu „eroberunge“ delati, to nas kot Jugoslovane ne boli.

J.

Slovensko vseučilišče v Ljubljani in državni zbor na Dunaji. *)

(Spisal Petar Tomič.)

„Justitia regnorum fundamentum“, to je stari, rimski, Ciceronovi naslov za avstrijsko državo, v novi obliki: „Enaka pravica za vse“. Državnemu zboru pa pristoji francoski naslov, ktereja je izrekel l. 1793 Abbé Siéyès: „Ils veulent être libres et ne savent pas être justes“ po novi prosti prestavi gospoda Abbé pl. Ginzl, c. k. državnega poslanca: „Mi hočemo biti slobodni, pa ne umejemo biti pravični!“ — kajti decemberska ustava bi morala biti za nas po rimsko — poganskem pravu „lex in perpetuum valitura“, nespremenljiva, kakor narava sama, ker se njeni stvoritelji in častilci smatrajo kot nezmotljive. To je dolzega centralističnega govora kratek pomen, to je zadržaj in uzrok desetletne ustavne borbe v Avstriji. Navejene besede Siéyès-ove naj bi se črni lapidarnimi črkami napisale nad vhodom dunajske lesenjače in brale kakor „memento mori“ vsaki dan privilegiranim apostelnim svobode v Avstriji.

Prav po nepotrebi nam je ustavoverni državni zbor v svoji 51. seji dne 13. junija t. l. podal nov in jasen dokaz svoje svobodomiselnosti, ko bi se ne bil smel skazati malenkostnega in enostransko liberalnega, ampak pravičnega v pravi liberalnosti, prijatelju in sovržniku enacega. Pa pravica in liberalnost ste dve različni, za državni zbor nemogoči reči.

Poslanec dr. Kosta je namreč predlagal dobro utemeljeno resolucijo: C. k. vlada naj stori, kar je potrebnega, da se ustanovi slovenska pravo- in državoslovna ter slovenska medroslovna fakulteta v Ljubljani.

*) Ker bi se utegnil marsikteremu bralcu predstoječi članek zdeti znan, opomnimo, ka je že „Reform“ ga prinesla, a le začetek, mi pa priobčimo celega, kakor ga nam je poslal veleučeni hrvatski brat z naslovom: „Der slavische Samson kennt noch nicht die Stärke und Macht seiner Zaubersprüche. Jetzt ist der Zauber des ersten Eindrucks (der Reichsrathsdebatte) schon verfliegen und es kann diese Frage unbefangen erörtert werden, wenn es auch Männer thun, die sich mit Fr. Aug. Wolf nicht vergleichen lassen; ohne Zweifel wird die Zeit ein gemässigt Resultat bringen.“ „Niebuhr.“

Dr. Julius Glaser, faktični minister nauk in prosvete v bivšem doktorskem ministerstvu je sklicaval nebo in zemljo za priči, naj pomagata njegovi logiki in rabulistični sofistik ter dokažeta, da je slovensko vseučilišče za zdaj nemogoče, ker k temu vsega manjka in ker ni potrebnega gradiva za to niti v §. 19. naše ustave. —

Dr. Gschnitzer pa je govoril o naučnih razmerah na Solnograškem in predlagal dovolj podprto resolucijo, ktera pravi: Vlada naj se nagovarja, kako bi se odpravljeno medicinsko-kirurški zavod v Solnemgradu drugim načinom nadomestil, ker se sme pričakovati, da se ustanovi novo nemško vseučilišče v Lincu in v Brni ali v Olomucu, skoro gotovo tudi v Opavi, in če ravno ne takoj v Feldkirchen-u, — ker ima 6½ milijonov dolitavskih Nemcev itak že nemška vseučilišča v Pragi, na Dunaji, v Gradcu, Innsbruck-u, deloma tudi še v Lvovu in Krakovem, kjer se povsod zlasti za medicinsko-kirurške predmete skrbi, in slednjič — hočemo biti praktični in nekoliko pravični — ker ima solnograška kronovina po štetju l. 1869 le 130 □ milj in ne več nego 151.400 prebivalcev, in sicer po večem le hribovcem. —

Po tem se je po gosp. dr. Kostu predlagana slovenska resolucija, kakor se samo po sebi razumeva kot nepotrebna, ovrгла, Gschnitzer-jeva pa se je potrdila.

Slovensko-italijanski poslanec s Trsta pl. Pascotini je predlagal, da ker vlada nemško višo realko v Trstu — kjer bi se moralo mesto s slovensko okolico in vsem bližnjem Primorjem tudi jemati v poštev, kjer so Nemci do sedaj še dovolj srečna rariteta — vendar goji in državnimi novci podpira, kar bi bilo sicer po federalističnem načelu: „Enaka pravica za vse“ popolnem prav, ker se ni jemalo v ozir številno slovansko in laško prebivalstvo, ktero je vendar v večini Nemcem nasproti, negoli postavodajalna večina ustavovernega državnega zbora nasproti nenemškim manjinam — je predlagal baron Pascotini, da se pri točki Trst mesto 46.500 gold. stavi samo 31.500 gold. v račun. Pri glasovanju se je Pascotinijev predlog tudi ovrgel, kar je bilo itak že gotovo, kakor opazi popolnem objektivno vredovana in nepristranski sodeča „Reichsratscorrespondenz.“ Pri tej prilici se je posebno obnesel vedno enaki in dosledni dr. pl. Czedik. Hotel si je po ovrženi adresi v drž. zboru pri večini zadobiti nove zasluge, kajti nekdanj je bil ustavovernem že pol Jireček-a iz sicer naravno zbog svojega neizrekljivega imena na czech, če se namreč srednji zlog di ustavoverno iztrga, ali francoski hitro izgovarja. Tako vsaj argumentira „N. fr. Presse.“ Dr. pl. Czedik je povdarjal pri debati o nemški viši realki v Trstu, naj Lahi in Slovenci premislijo, da spada nemški jezik med modérne jezike, da je pri lanjski „Enquetecommission“ za gimnazije nekoliko poslancev s Kranjskega in Dalmacije (z Istre menda pač ne. Pis.) se izreklo za vpeljavo nemškega jezika; da je gališki državnik (sicer so Poljaci kot državniki na slabem glasu. Pis.) poslal svoje sinove rajši na nemško gimna-

zijo k izpitu, da se (pri izpitu, siel) priučé nemški, kajti poljski itak že z doma znajo. Konečno je rekel od ustave in liberalnosti mnogostranski mučeni gospod Czedik: Kar je tedaj v Galiciji (a specialissimo ad generalem. Pis.) mogoče (kjer kakor znano šepa vsaka primera) to bi ne bilo mogoče v Trstu, kteri se tako rado imenuje južnonemški Hamburg? (Klici na levi: To pač ne!) Na to odgovoré vsigdar pripravljeni in borboželjni Lahi in Slovenci: Francoski jezik je tudi modérn, ne le, ker je teoretično zanj strogo ustavoverni knez Bismarck, marveč ga tudi slovom in činom pospešuje, in ker ga goji od nehvaležnih ustavovernih pozabljeni grof (knez in spe) Beust po celem svetu. Modérn je tudi angleški jezik, kajti stvarnik, popravljaec in rešitelj ustave oče Beust govori tudi angleški. Modérn je tudi ruski jezik, ker je bil tega mnenja ne le največi magjarski filozof baron Eötvös, ampak ker je za to tudi nepogrešljivi grof Andraši in najbolj nadarjeni grof Festetič svsemi duvalističnimi organi in privrženci. Modérn slednjič je tudi italijanščina, ker se toliko ustavovernih Dunajčanov laški uči. laški poje in — ljubi, ustavo namreč. Modérn tedaj ni le nemški, nego tudi ruski, angleški, francoski, turški, siameški in — magjarski. Da so stari Italijani modérn, bi klicali gosp. Czedik-u: „Qui bene distinguit, bene docet“ ali po nemški: „Nichts wird so heiss gegessen, wie gekocht,“ ker vsako vnetje je le škodljivo. Ako z Bismarkom in Kurando-Giskro nemški govorimo in se nemški učimo, iz tega še ne sledi, da hočemo postati Nemci ter zanemarjati materini jezik in svoje rojake in tujcem dajati prednost pred nami. —

Kar se tiče enega gališkega državnika (si fabula vera) smo se v Trstu in državnem zboru že toliko nemški naučili, ka odgovarjamo: eden je nobeden, Galicijanom pa celo ničla. Da bi konečno Trst ne bil toliko slovansko-laški, marveč bolj nemški nego sta Kraljevec in Gdansko slovanska, ali Hamburg, Bremen in Amsterdam angleška, to ne spada sem, sicer bi se morali pipati za dlake. Da pa Trst ze seboj nima neposredno nemške dežele, kakor bi učeni doktor Julius Glaser rad, kakor jo imajo Benetke in Genova — niti Istra, niti Krajnska, niti dolnja Štajerska niti dober kos Koroško se nemške — to je tudi neučenjaku jasno, le tedaj morebiti na, če smo bili v Trstu eno uro zaprti v zobi pri nemškem rojaku. (Dalje prib.)

V pojasnenje. *)

Slavno vredništvo „Vaterland“-u!
V št. 175. Vašega lista od 27. junija t. l. se Vam rači v uvodnem članku „Slovenisches“ mene kot vrednika v Mariboru izhajajočega lista „Slov. Narod“ imenovati, ob enem pa se v dopisu z Gradca vodja tega lista jako ljutim in meje žaljene časti tikajočim načinom

*) Gospod dr. Vošnjak je predstojeci članek poslal vredništvu „Vaterland“-a, ktero mu pa ni dalo prostora, zato ga po želji gospoda pisatelja v pojasnenje priobčimo mi.

Vredn.

napada. Ker ne bivam v Mariboru, ampak pet ur od imenovanega mesta oddaljeno, mi menda ne bote pripisovali nemogočnosti, v taki daljavi vredovati trikrat na teden izhajajoč list.

Sicer se pa popolnem slagam s politično mérjo, ktero je „Slov. Narod“ skozi štiri leta svojega obstanka, kljub avstrijskim federalistom neugodnim političnim razmeram zastopal mirno doslednostjo in redko neustrasnostjo, in ktero i denes še zastopa. Da so „Narod“ nekteri rodoljubi ustanovili z nemalimi denarnimi žrtvami, je istina; a častno le za one, ki so o svojem času te žrtve radovoljno darovali na korist hudo stiskanega slovenskega naroda, a se s tem ne bahali, ali javno izraževali svoje kesanje in žalost zaradi žrtvovanih novcev. Žrtve vrh tega niso bile brez vspeha, ker se je politični namen popolnem dosegel, ker se je ravno v narhujši časnikarski dóbi po „Narodu“ ohranil in krepil narodni duh med ljudstvom. Občinstvo je te žrtve tudi pripoznalo, kar točno dokazuje od leta do leta množéce se število naročnikov, vsled kterega je obstanek lista že sedaj popolnem osiguran in to tem več, ker je „Narod“ v novejšem času prišel v last narodni tiskarnici, ktero je osnovalo v Mariboru društvo slovenskih rodoljubov.

Za obstanek „Naroda“ naj ne bode tedaj nikogar strah, dokler bo list zvest svojemu dosedanjemu programu in bo tako politično mnenje ogromne večine slovenskega naroda prej ko slej izražoval.

Z izvrstnim spoštovanjem

dr. Jože Vošnjak, dež. poslanec.

Šmarje pri Celji, 28. junija 1871.

Dopisi.

Iz Kamnika, 1. julija. [Izv. dop.] O priliki papeževe svečanosti 16. t. m. je visela iz okna šolske hiše v Kamniku narodna zastava. Ta impertinencija je vznemirila sveta čutila dveh nemškutarskih junkerov, ktera bi se vsled tega dogodjaja smela kot trabanta tukajšne nemškutarske onemogle in šepave klike ponášati. Ko je ura že polnoči odbila, prikorakata ta dva izrastka tukajšnje kulture, (kterih imena naj bodeta tukaj omenjena v slavo njunih vnukov: Henrik Kronabethvogel, „škrībontar“ pri tukajšnjem notarji, kteri tudi spada k stranki inteligencije, in Fischer „škrībontar“ pri okrajnem poglavarstvu) proti šolski hiši in v njunih plemenitih kulturnih dušah se vname junaški sklep, znamenja temote in surovosti slovenske rešiti šolsko poslopje. Ko se njune ambrozične kosti prikrempljajo po zidu do proklete cunje in jo z vzvišeno samosvestjo in nečuvnim pogumom strgata na tla, zbežita z amorjevo hitrostjo po srečno doveršenem činu ta slavna junaka po jamaštih, tukajšnjemu županstvu vso čast delajočih ulicah. Ali plemeniti nagon, varovati kulturne interese vseh narodov in tudi nemškutarskega naroda ni dal pokoja njunima junaškima, liberalnima dušema. Čez kake pol ure prideta nazaj gledat sad svojega slavnega čina. Pro-

Listek.

Slovenci pod Karlom Velikim in nasledniki iz njegove rodovine. *)

(Dalje.)

Po smrti Karla Velikega je prišel na prestol nemškega cesarstva Ludvik pobožni. Ko je bil l. 815 velik državni zbor v Paderbornu so se mu prišli tje poklanjat vsi velikaši in poslanci južno vzhodnih Slovenov, kteri so bili frankovskemu vladarstvu podvrženi. Tako so tudi l. 818 Guduščani v severni Dalmaciji, ki so bili pod oblastjo hrvaškega kneza Borne in pa Timočani, ki so ob Timoku pod Bulgari stanovali, zdaj se pa pod Franke preselili, svoje poslanca v Heristall pred cesarja poslali, kot vladarju se mu poklanjat. (Dümmler 25.) Pri tej priložnosti so tudi prišli poslanci Ljudevita, kneza panonskih Hrvatov, tožit grofa Kadolaha, furlanske mejne grofije poglavarja zavoljo prevzetnega, okrutnega obnašanja. Ker pa s tožbo Ljudevit nič ni opravil, se je spuntal in odpadel očitno

od frankovskega kralja. Drugo leto (819.) se je sklenila vojska zoper njega in kmalu velika armada v Panonijo poslala, ki pa takrat nič ni opravila. Nato je bil Ljudevit pripravljen se pomiriti. Ali Franki so njegove pogoje zavrgli; in zato se tudi on ni hotel podvreči. Da bi še bolj zdatna bila njegova vstaja je začel zvezo sklepati s sosednimi Slovenci, namreč s Kranjci, Korotanci, z Guduščani in Timočani. Najprej si je pridobil Timočane. Spet se je sklenila vojska zoper njega. Vojvoda Kadolah je bil v poslednji vojski vračaje se iz Panonije za mrzlico zbolel in umrl. Njegov naslednik Balderik je hitro šel s svojo vojsko v svoje predele Korotanje, in se ob Dravi z Ljudevitom sprijel ter ga prisilil korotansko deželo zapustiti. Zdaj ga pa še nazaj gredočega ob Kolpi napade Borna, knez dalmatinskih Hrvatov, ki je bil Frankom zvest ostal. Ali v boju so Borno zapustili Guduščani, kar ga je v tako nevarnost spravilo, da bi bil skoro še svoje življenje zgubil; le njegova straža ga je otela. Domu prišedši pa je si je Borna zopet upokoril Guduščane. Ljudevit pa je še tisto leto mesca decembra v Dalmacijo pridrl

in plenil po deželi. Borna pa, ki je vse kar je imel hraniti, po utrjenih mestih pospravil, ga je neprenehoma napadal in vznemirjal ter s tem ga prisilil, da je deželo zapustil. Spomladi l. 820. so Franki vnovič vojsko z Ljudevitom začeli. Borna je bil sam prišel v Aachen posvetovat se o vojskinem načrtu. Tri armade so šle proti njemu. Najprej je tista, ki je skoz Korotanje šla se z nasprotniki sprijela, s kterimi se je trikrat bila, in ko je vselej zmagala, je prek Drave se podala v Ljudevitovo deželo. Ljudevit pa se je zaprl v neki na visokih skalah sezidan grad. Frankovske tri armade so se združile in potem deželo okoli in okoli pustošile. To je ustrašilo Kranjce med Sočo in Savo in tiste Korotance, ki so bili na Ljudevitovo stran stopili, tako, da so se zopet podvrgli Balderiku. (Carniolenses, qui circa Savum fluvium habitant Torojulien-sibus pene contigui sunt Baldrico se dediderunt. Idem et pars Carantanorum, quae ad Liudewiti partes a nobis defecerat, facere curavit. Einhard Annal. 820.) Tudi prihodnje leto (821) so šle tri armade razsajat po Ljudevitovi deželi, pa on se ni spustil v boj na

kleta cunjica je še ležala na tleh. Kaj storiti z njo? Spraviti jo v kraj, t. j. vkrasti jo, ali pa pustiti jo ležati kot monument nemškutarskega junaštva. Po dolgi debati med seboj se odločita za poslednje.

To je faktum, ki se je godil 17. t. m. med 1—2 uro popoldne. „Novice“ so že to v svojem zadnjem listu omenile. Vsled tega je nastala velika razburjenost v hiši Izrael. Okrajni glavar je hotel Fischerja zaradi tega iz službe spoditi, ako se ne opraviči. Ker pa ni eden od teh dveh ne more korektno napisati niti stavka, jih je vzel notar Kronabethvogel sam pod svoj zaščit ter vstvaril kurioznega duševnega pankerta, kateri mu dela vso čast. O jutranjem svitu 29. t. m. je namreč nabijal Jamnik, birič pri tukajšnji okrajni sodnji, na zid nekaj poziv, v katerem zahtevata obdobjenca od dopisovalca v „Novice“, naj imenuje svoje ime in dokaže, kar je pisal, sicer bi ga imenovala grdega obrekovalca. Sicer je težko starokopitnežu povzdigniti se v iz svoje duševne zastarelosti v novejši čas, ali to smo vendar mislili, da ima ta c. k. bilježnik vsaj nekoliko pojema o časnikarstvu, naj bode še tako primitiven, da bi moral vedeti, kam se ima obrniti, da zve dopisovalca in kje iskati zadostjenja. Ali to, gospodje, se nam zdi jako pobalinsko — ingnorantno se nam zdi, kakor seršen, ki v palico zasekuje svoj žal, ktera ga je izpodila iz smerdljivega gnezda. Da dopisovalec svojega imena imenovati neče, tega se smete gospodje od njegovega razuma in časnikarske prakse nadjati, da se bode pa imenovanima dvema napadnikoma na šolsko hišo njihovo umazano delo dokazalo, smete biti prepričani in sicer pred sodnijo.

Ali se smejo plakati tacega zadržaja po ulicah na hiše pilepljati, je zopet drugo vprašanje in to naj bode vama g. župan Kecel, in g. okrajni poglavar Klančič za zdaj v preišljevanje priporočano. Morebiti se bomo tudi zaradi tega še kje drugej videli.

Iz Zagreba, 30. junija. [Izv. dop.] Obča prikazen je, da se vlade, če svoja dejanja in nehanja pred svetom izpričavajo, zmerom strašno nespretno izpričavajo. Če je ta nespretnost že drugod velika, je pri nas tolika, da se mora človeku želodec preobrniti, če vladina izpričavanja in vladine argumentacije sliši in vidi. V kratkem času smo imeli tukaj prizor dveh takih nespretnih vladinih izpričavanj: namreč izpričavanje o odgodbi sabora, o katerem sem v svojem zadnjem dopisu poročal, in izpričavanje zakaj se zagrebški magistrat do sedaj še ni obnovil, ter se tudi tako hitro obnovil ne bo. O tem zadnjem izpričavanju hočem v denešnjem dopisu poročati.

Magjaronsko zastopstvo grada Zagreba je samo tako dolgo na krepkih nogah stalo, dokler je njegov faiseur Rauch banoval. Ko je pa naval javnega mnjenja Raucha iz banske stolice sunil, in ko je naše mestno zastopstvo videlo, da je naša sedanja vlada brez velikega obotavljanja magistrata v Karlovcu in v Koprivnici obnoviti dala; so se mu začela kolena sklecat. K temu je še prišel pritisk javnega mnjenja, ki je odločno od našega mestnega zastopstva zahtevalo, da naj

odstopi in tako vlado prisili, da bo obnovo odredila. In res, zastopstvo je svoj mandat položilo, ter sklenilo, da če začasno še do tistihmal mestne koristi zastopati, ko bo novo zastopstvo izvoljeno. Sploh se je mislilo, da bo vlada zdaj obnovo magistrata o prvej priložnosti, če že ne pred saborskimi volitvami, pa vsaj potem, ko bodo končane, odredila. Občinstvo, kakor rečeno, je to pričakovalo, vlada pa vendar ni nič storila, iz česa bi se bilo moglo sklepati, da ona kake take priprave v ta namen dela. Da se stvar od strani občinstva sproži, in da vlada želje občinstva sezna, nesla je te dni deputacija najodličnejih mestjanov prošnjo za čem prejšnjo obnovo magistrata pred bana Bedekoviča. Pa veste kaj je Bedekovič deputaciji na to prošnjo odgovoril? Rekel je, da bi bilo odviše sedaj magistrat obnoviti, ker bo vlada saboru osnovo novega občinskega zakona predložila, in da bo potem obnova po ustanovah tega novega občinskega zakona se izpeljala. — Bedekovič je stal v tem slučaju kakor kašipot pred deputacijo, ki s svojo drveno roko celemu svetu pravo pot kaže, sam se pa neče na to pot podati. Vlada kaže prstom na sabor, sama pa neče vanj, ter ga prelaga od dne do dne. Doslednost in logika kje ste? — Kar se pa zakonske osnove o novem občinskem redu tiče, ki jo vlada namerava saboru predložiti, se nehoté več vprašanj narivava. Prvič: kakšna bo ta zakonska osnova? — Odgovor: nadehnjena bo fevdalnim duhom, tedaj nedemokratična, neliberalna. Na trnji ne rastejo smokve, v banskem dvoru pa ne cvete demokratizem in liberalizem. Drugo vprašanje: zakaj se bo ravno zdaj saboru predložila? Odgovor: zato ker bi vlada njegovo delalnost rada s takimi posli obsorbirala, ter ga na ta način zadrževala in odvrčala od državopravnih vprašanj. Občinski zakon je gotovo velike važnosti, ali v primeri z državopravnim vprašanjem je vendar le sekundarne vrednosti. — Tretje vprašanje: kje imamo poročstvo, da bo naša sedanja vlada sankcijo občinskega zakona izposlovala, ki bi iz sabora izišel bitno različen od njene zakonske osnove? — Odgovor: nikjer, ker naša sedanja vlada, če si hoče dosledna ostati, ne more zakona na prejšnjo sankcijo preporečati, ki ni zalogaj po magjaronskem okusu. — Summa summarum je to, da mi Zagrebčani po tem takem še dolgo ne bomo imeli obnovljeno mestno zastopstvo. To je, kar naša vlada doseči hoče, in kar bo s svojo kovarnostjo tudi dosegla. Ni čudo, da svet kolne: da te bi . . . ter te bi . . .

Naša vlada je začela zelo dražljivo postopati, ona bi rada „kavgo“ z narodno stranko začela, in zato se ponaša nasproti njej kakor pravi agent provocateur. Svoje nakane pa ne bo dosegla, kajti njene namere se preočividne. Narodna stranka se ne bo dala ničim iz svojih zakopov izvabiti.

Politični razgled.

Za Galicijo bode kot namestnik imenovan

grof Agenor Goluchowski. Ob enem se govori, ka bi utegnil cesar Galicijo obiskati.

Kakor smo že poročali, namerava vlada državni zbor še v prvi polovici tega meseca preložiti, če tudi ne razpustiti. To tudi lahko stori, ker bo gosposka zbornica v kacic dveh sejah državni proračun potrdila in ni misliti, da bi v kaceu oziru prišla s zbornico poslancev v protislovje. Razen državnega proračuna je pa obravnavati samo o malih predmetih, kakor železniške zadeve, ktere ne potrebujejo mnogo časa. Da se državni zbor le preloži, ne pa razpusti, ima ta pomen, da odbori svoje posle nadaljujejo.

Deželni zbori se bodo ne začetkom nego koncem avgusta pričeli ter bodo zborovali do jeseni, ko bo treba sklicati državni zbor, da privoli posojilo, katerim se plača deficit.

O spravi s Čehi se še ni zvedelo nič gotovega, z Moravci je neki že popolnem sklenjena in se bo moravski deželni zbor razpustil in volilni red predručil v českim smislu. Enako se bo storilo tudi z nekaterimi družimi deželnimi zbori, da tako vlada pridobi izdatno večino.

Največ pozornosti je vzbudila na Francoskem kandidatura Gambette, kajti že ime samo ob sebi, je cela stranka, gotov program. Pismo, katerim naznanja svojo pripravljenost biti voljen v Parizu in Marseille svojemu prijatelju, se glasi:

„Ljubi prijatelj! Hvaležen in popolno zavednostjo ogromnih zavér trenutka prevzamem mandat pariške demokracije, kedar me kliče, in kljub vsemu opravljanju, katerim me preganjajo še spozna vrednega jej služiti. Jaz sem že razne telegrame v tem smislu oddal v Pariz, pa telegraf v Bayonne jih je vračal s tem, da se zasebne vesti le tedaj brzojavljajo, ako se tičejo posojila. Zadovoljil sem se, pa ta sloboda volitve se mi dozdeva . . . Pooblaščaj Vas izrečno, vsem našim prijateljem naznaniti, da prevzamem kandidaturu v Parizu in Vas prosim, da potrebno poskrbite, da v tej zadevi ne bo nikake dvombe. L. Gambetta.“

Kandidatura Gambette je v tem oziru velevažna, ker je pripoznan sovrag cazarizmu in imajo, privrženci Napoleoni zbog samega tega moža manj upanja. Volitev Gambette pomeni toliko kakor klic: Živela republika! Udri cazarizem Pri svojem prihodu na Francosko je Gambetta 26. junija v Bordeaux tamošnji republikanski odbor nagovoril s tako izvrstnim in sijajnim govorom, kakor smo ga le pri njem in Castelar-ju vajeni. Govor je tako izboren, da ga če mogoče ponatisnemo. Za denes posnamemo le nekatere stavke: „Odgojeni smo v trdi šoli; moramo se ozdraviti, če le mogoče svoje ničurnosti, ki nam je prizadela toliko škode. — Povrnimo se k resnici. — Delo in vednost sta glavna temelja vsakega slobodnega društva, in če se te sisteme več let držimo, kak narod mislecev, učenjakov, junakov in slobodnomiselnih mož napravimo pri toliki naravni nadarjenosti iz Francoske! Na znanstvenem polji se Francoska še danes lahko poskuša s celim svetom, in zbog tega ostane tudi v globini svoje nesreče, še vedno

prostem bojišču. Fortunat, patriarh Gradski ga je spodbadal in podpiral v odpadu ter mu zidarje in druge rokodelce pošiljal, da so mu trdnjave zidati pomagali. Ko je bil patriarh zavoljo tega pred kralja poklican, je pobegnil v Carigrad. (Tedad cesar Carigradski ni bil proti Ljudevitovim nameram.) Ko je pa zopet nova vojska iz Italije proti Ljudevitu šla, je zapustil Sisek in se k Srbom podal, ki so ga gostoljubno sprejeli. Ali on je, kakor nemški letopisci trdijo, srbskega kneza umoril in sebe za gospodarja Srbije napravil. Ali brž ko ne mu ni šlo po sreči, ker je kmalu zbežnil k Ljudemislju, nekemu sorodniku Borne, kneza dalmatinskega; ta Ljudemislil ga je pa iz sveta spravil. Tako je svoje življenje končal Ljudevit, kateri bi bil frankovskemu kraljestvu skoro to postal kar v prejšnjih časih Samo, ker je hotel gotovo Jugoslovane vsaj do Drave zediniti; in v teh namenih ga je Gradski patriarh Fortunat podpiral, ni tedaj le kaka navadna nevažna ustaja bila. Ali nesloga, posebno med panonskimi in dalmatinskimi Hrvati, in pa sebičnost Ljudevitova ste pokopali namene.

Korotanski Slovenci nad Dravo se, kakor se vidi niso udeležili vstaje, ker so jih menda brzdali med njimi naseljeni nemški grofi; v ta čas namreč spada brž ko ne kar nam neimenovani pisatelj spreobrnitve Korotancev pripoveduje, da so namesto zadnjih narodnih knezov in velikašev, (Stojmir „Cemicas“ (Zemitéh) Etgar, Pribislav, Jir. Pan.) v Korotaniji, nemški grofi bili postavljeni, in je dežela zadnji videz samostojnosti zgubivša provincija frankovskega kraljestva postala. —

L. 825 je ustanovil Ludvik pobožni iz vzhodno-junžnih dežel posebno Bavarsko kraljestvo, pod katero so Bavarska (vojvodina), vzhodna pokrajina Korotanije (nad Dravo?) in Panonija spadale; predstojniki teh dežel so bili odsihmal le „bavarski grofi“. (Dümmler 30.)

L. 827. so Bulgari, jezni da Franki pospešujejo odpadanje Slovanov, ki so pod njihovo oblastjo, prišli za orožje, so na barkah po Dravi priplavali in pustošili dežele panonskih Slovanov in tamošnjim Hrvatim domače poglavarje odstavili in bulgarske vsilili. Da se je to zgodilo, so pripisovali največ preveliki brezskrbnosti

mejnih grofov Gerolda II., ki je imel pod seboj Panonijo do Drave in Balderika, mejnega grofa furlanskega, ktera sta v juniju preteklega leta v Ingelheimu v državem zboru izrekla, da se ni od Bulgarov ničesa bati in tedaj nista dosti za boj pripravljena bila, zato so naslednje leto v Aachenuna državem zboru (828.) Balderika odstavili in dežele njegove na štiri dele razkrojili, kateri so odsihmal svoje posebne grofe imeli. Ktere so bile te nove 4 grofije nam ni sporočeno. Najbolj verjetno je, da so bile, mejna grofija Furlanska, Istra, Kranjska in dolnja Korotanska marka t. j. Korotanijska med Savo in Dravo. Vse te grofije so zdaj brž ko ne prišle pod bavarsko nadzorništvo. Gerold pa varh panonske meje (custos panonici limitis) je bil tudi odstavljen in vojska z Bulgari je bila izročena bavarskemu kralju Ludviku, pa takrat ni bila tako huda, ker so Bulgari po Dravi priplavavši le nekoliko ob reki razsajali. Brž ko ne je pa Ludvik, ki je imel na drugi strani svojega kraljestva več opraviti, panonske Hrvate Bulgarom prepustil, tako da so odsihmal nekoliko časa pod bulgarsko višjo oblastjo bili. (Dalje prih.)

vodja sveta. — Ponoviti moramo kri, mozeg in kosti Francoski. Temu najvišjemu namenu se mora vse, čas in denar žrtvovati. — Republikanična opozicija mora samo na to misliti, da sama le dobro stori in druge dobro storiti sili. — Le republika je pravna država itd.

Po novi volilni postavi se vsaka občina lahko razdeli na volilne odseke in tako je departement Seine razdeljen na 385 volilnih okrajev. V mestu Parizu samem je, dasiravno jih je zaradi zadnjih dogodov mnogo izpalo, vpisanih 390.000 volilcev.

Dolgo naznanjena in večkrat preložena vojaška „revue“ se je vršila v najlepšem redu. Udeležilo se je 120.000 vojakov, ni bilo čuti drugih klicev, nego: Živela Francija! Živela vojska!

V mestu Rouen so na Pruse, ki so se vozili po reki, kamenje metali, do sedaj brez resnega nasledka.

Laški kralj je že v Rimu, pa tudi papež ostane v večnem mestu. Sprejeli so kralja navdušeno, vojaki, narodna straža in godbe so bile nastavljene po ulicah, dasiravno je neprestano deževalo. Kralj je sprejel deputacije od več nego 100 municipij. —

Na Španjskem se kakor pri nas pipljejo o državnem proračunu, kateri bi pa naše bralce še manj zanimal kakor naš, ker sta oba dovolj „spanisch“.

Razne stvari.

* (Novo katoliško-politično društvo) se je preteklo nedeljo odprlo v Št. Lenartu v slovenskih goricah. Vdeležitev je bila jako številna in vršilo se je vse v najlepšem redu. Nazočih je bilo nad 100 posestnikov, občinstva sploh pa nad 200. Med govorniki so se posebno odlikovali gg. Šuman (o političnih društvih), M. Rola (o šolah), Majcigar (pozdrav v imenu mariborskih društev), Rapoc (o moči združenja) in dekan Tutek (o cerkvenem prašanji). Pristopilo je takoj nad 50 družabnikov. Vseled predloga g. bilježnika Knez-a se je Nj. Veličastvu brzojavila v slovenskem jeziku udanost zbranega ljudstva.

* (Države) se po svojih dolgovih tako-le vrsté: Francoska 6425 milijonov, Angleška 5400 milijonov, Severna Amerika 3400 milijonov, Ruska 2672 milijonov, Avstro-Ogerska 2363 milijonov, Italija 2200 milijonov, Španjska 1507 milijonov, Nemčija s Prusko 1080 milijonov, Nizozemska 548 milijonov, Turčija 540 milijonov, Portugalska 326 milijonov, Belgija 191 milijonov, Danska 99 milijonov tolarjev.

* (Pomladansko cvetje) se je — kakor poroča „Primorec“ — dotiskalo in se bode brž po broširanji č. gg. naročnikom razposlalo. Cena tej obširni in zanimivi knjigi je 1 gold.

* (Zračni vrtinec (Windhose) je na Pruskem napravil strašno škodo. V okraji Solwiniec je več oralov velika planjava, na kateri so stale najdebeleje smereke, popolnem uničena; v Jelensu je podrtih 18 poslopij; v Tuholki je večina hiš razdjana; v Wittstoku so se podrli hlevi in pobili 1000 ovec; v gozdu pa je zlomljenih 2500 najmočnejših dreves. Mer in tir vrtinca se sledi po gozdu 20 do 30 čevljev na široko, kjer leže debela in drevesa navskriž. Tagrozoviti vrtinec je trajal blizo 5 minut.

* (Rojanska čitalnica) bo obhajala 16. t. m. obletnico. Igrala se bo igra „Županova Micika.“

* (Trtna bolezen) se je, kakor nam poroča naš tržaški dopisnik, zopet v tržaški okolici pokazala. Ker je vrh tega smod, mokrota in mraz škodoval grozdju, ko je bilo ravno v narboljšem cvetju, se žali-bože ne more pričakovati dobre letine.

* (Pomoč proti raku.) Poslanec severnih ameriških držav v Ecuador-u poroča, kako se je iznašlo zdravilo proti raku. Neka indijanka je hotela zastrupiti svojega moža, ki je imel raka in je v ta namen kuhala skorjo necega drevesa. Mož pa ni umrl, ampak je popolnem ozdravel in tako se je to zdravilo spoznalo.

† (Umrli) je v ljubljanski škofiji 20. junija gosp. Janez Germ, administrator pri sv. Magdaleni.

Za Tomšičev spominek:

Prenesek . . . 1019 gld. 20 kr.	
Gosp. Ivan Šolar, gimn. profesor v Ljubljani	3 " — "
" Valentin Mandelc, gimn. profesor v Karlovcu	1 " — "
" Franc Špendal, duhovnik v Tržiču	2 " — "
" dr. V. Nemec v Celovcu	1 " — "
" Andrej Wieser, stolni kaplan	1 " — "
" Lambert Einspieler, knezoškofijski tajnik	2 " — "
" Dr. A. Valenta, prof. v Ljubljani	1 " — "
V Hrastniku nabrano po gosp. Ferdo Rošu:	
Gosp. Miha Roš, posestnik	1 " — "
" Blaž Dragar, občinski svetovalec	— " 50 "
" Jože Jenko, rudar	— " 40 "
" Melhior Jenko, rudar	— " 40 "
" Vincenc Šentjur, rudar	— " 40 "
" Anton Žičkar, župnik v Dolu	1 " — "
Gospodičina Ana Pintarjeva	— " 30 "
Gosp. Ferdo Roš	1 " — "
Gosp. Jože Peruzzi v Salnu na Českem: „Sopra la tomba dell' amabile defonto redatore sig. Tomšič v znamenje, da tudi en reven Italijan ljubi slovenski narod.“	5 " — "
Skup . . . 1040 gld. 20 kr.	

Listnica vredništva:

Gospod X. na Dunaji: „Vaš sicer jako mikaven feljton o Ladislaus Bubus-u smo prejeli, pa skazali bi po Filipovanemu Jakcu preveč časti in važnosti, zato ga odložimo, dokler postane dotičnik Beustovoj protekciji — „hofrat.“ — Gosp. F. P. v Ljubljani: Vaše dopise

smo prejeli, pa jih ne moremo porabiti, ker Vas ne poznamo in ker navajate preveč efleksij a premalo dejanja. — Gosp. dopisniku s Trsta: Prijeli dopis pa si pridržimo kritiko, kedar nam dojde „Cvetje“.

Dunajska borsa 3. julija.

Enotni drž. dolg v bankovcih	59 fl 15 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	68 " 95 "
Srebro	121 " 50 "
Napol.	9 " 85 "

„Š a h“

vsakoršni konkurenci daje naslednja zaloga blaga, obstoječa iz:

1000 prstanov od 3 do 30 gld.; 100 demantnih prstanov od 30 do 200 gld.; velemnogo garnitur, obstoječih iz broš in uhanov po 10 do 50 gld.; zapestniki (bracelet) itd. itd.

Težko, srednje in lahko srebro, noži, vilice, žlice, mizni svečniki, preveze za prtiče, klešče za sladkor, noži, vilice, žlice za desert, salato; posode za sladkor, goršico, jerbaščeki za kruh, sladkornice, stala za kis in olje, štipnice za sol in poper, nosila za kinč itd. itd.

Moja zaloga kineškega srebra je tako velikanska, da bi obširno popisovanje bralce le trudilo.

August-a Thiel-a

prva in največa zaloga biserov, zlata, srebra in kineškega srebra. Glavna zaloga v Mariboru, gosposke ulice. Podružnica na Ptui, počenski od 8. julija t. l.

Preselitev štacune.

(5)

Zaloga

umetno izdelanih tkanin in krasnih veznin za cerkvene oprave iz slavnoznane umotvornice

Karla Gianija,

kteremu so pri lanskim mednarodni razstavi cerkvenih oprāv v Rimu papež Pij IX. prvo zlato svetinjo in tudi viteški križ reda sv. Silvestra podelili

je v Ljubljani od sv. Jurja, zvezdnemu drevedu nasproti, št. 32, pred nunsko cerkvijo.

Ob enem se čestitim kupovalcem, posebno visokočestiti duhovščini srčno zahvaljujem za dosedaj skazovano zaupanje, ter se priporočam proseč, da bi mi tudi v prihodnje svoje zaupanje skazovali blagovolili. Imenovane reči se pri meni dobivajo po fabriški ceni.

Z velikim spoštovanjem

L. Zelzer.

Prva

razstava v Ptui,

obsegajoča

(6)

vse pridelke poljedelstva, gojzdnarstva, obrtnije, rokodelstva in živinoreje,

bode

od 21. septembra do 2. oktobra 1871.

Pridelki obrtnije in rokodelstva se lahko razstavijo iz celega avstrijskega cesarstva; pridelki vseh drugih vrst pa le iz Štajera.

Vsi predmeti naj se blagovoljno naznanijo saj do 1. avgusta t. l. — Natanjčne programe in oglasilne liste zahtevajočim razpošilja

Razstavni odbor v Ptui.